

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1674

XXIV. [i.e. XXII.] Ad Heliodorum. Grandes materias.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37862

cepit schedulas flagitare, urgere notarios, & hinc
 nitu ferventis equi, ingenioli mei festinus argue-
 re tarditatem. Memento igitur nostri, & cura, ut
 in Christo valeas. Atque ut cætera taceam, do-
 mellica sanctæ Veræ exempla sectare, quæ verè
 sequuta Christum, peregrinationis molestias sus-
 tinet, & sit tibi tanti dux femina facti. Tribuat *Eccl. 32*
 tibi Christus, ut audias, ut taceas, ut intelligas, &
 sic loquaris. Amen.

XXIV. Hieronymus Heliodoro Episcopo, quem con-
 solatur moerentem super morte nepotis ejus & pres-
 byteri Nepotiani. Multa qua ad consolandum
 amicum spectant, adferens.

Grandes materias, ingenia parva non susti-
 nent, & in ipso conata ultra vires ausa, suc-
 cumbunt, quantoque majus fuerit, quod dicen-
 dum est, tanto magis obruitur, qui magnitudinem
 rei verbis non potest explicare. Nepotianus
 meus, tuus, noster, imò Christi: & qui Christi, id-
 circo plus noster, reliquit nos senes, & desiderij
 sui jaculo vulneratos, & intolerabili dolore con-
 fectos. Quem hæredem putavimus, funus tene-
 mus. Cui jam meum sudabit ingenium? Cui li-
 terula placere gestient: ubi ille *epyclyptus* no-
 ster, & cygneo canore vox dulcior? Stupet ani-
 mus, manus tremat, caligant oculi, lingua balbu-
 tit. Quicquid dixerò, quia ille non audit, mutum
 videtur. Stylus ipse quasi dissentiens, & cera sub-
 tristior, ubi rubigine vel situ obducitur. Quoties-
 cunque nitior in verba prorumpere, & super tu-
 mulum ejus, epitaphij hujus flores spargere, to-
 ties

*Hoc est
 Operis
 exaltor.*

tes implentur oculi, & renovato dolore totus
 funere sum. Moris quondam fuit, ut super cae-
 vera parentum defunctorum in concione pro-
 stris laudes liberi dicerent, & instar lugubris
 carminum ad fletus & gemitus audientium re-
 citorum concitarent. Et reum in nobis ordo mor-
 tus est, & in calamitate nostram perdidit sua
 ra natura: quod exhibere senibus juvenis debuit,
 hoc juveni exhibemus senes. Quid igitur faciamus

*Christiana
 ne dormi-
 re possit,
 uo mori.*

Jungam tecum lacrymas? Sed Apostolus prohibet,
 Christianorum mortuos, dormientes vocans.
 Et Dominus in Evangelio: Non est, inquit,
 mortua puella, sed dormit. Lazarus quocirca
 quia dormierat, suscitatus est, Lazarus & gaudet
 quia raptus est, ne malitia mentem ejus mutaret,
 quia placuerat Deo anima illius? Sed invito

Sap. 4.

repugnanti per genas lacrymae fluunt, & inter
 praecpta virtutum resurrectionisque spem, crudeliam
 mentem desiderij frangit affectus. O mors, quae
 fratres dividis, & amore sociatos crudeliter
 dura dissocias! Qui per Osee quondam tibi ter-
 ridus minabatur: Ero mortua, o mors: ero mor-
 tus tuus inferne: illius morte tu mortua es: illius
 morte nos vivimus. Devorasti, & devorata es.

*Osee 13.
 Mors à
 Christo
 occisa.*

Dumque assumpti corporis sollicitaris illecebri-
 & avidis faucibus praedam putas: interiora tua
 ad unco dente confossa sunt. Gratias tibi Christus
 Salvator tua agimus creatura, quod tam potentem
 adversarium nostrum, dum occideris, occidisti.

*Mors ante
 te Chri-
 stum mi-
 sera.
 Rom. 5.*

Quid ante miserius homine? qui aeterni
 mortis terrore prostratus, vivendi sensum ad hoc
 tantum acceperat ut periret. Regnavit enim
 ab Adam usque ad Moysen, etiam in eos qui non

peccaverunt in similitudinem prævaricationis
 Adæ. Si Abraham Isaac, & Jacob in inferno, quis
 in cælorum regno? Adde quòd ante resurrectio-
 nem Christi notus tantum in Judæa erat Deus, in *Ps. 75.*
 Israël magnum nomen ejus: & ipsi, qui noverant
 eum, tamen ad inferos trahebantur. Ubi tunc
 totius orbis homines ab India usque ad Bri-
 tanniam, à rigida septentrionis plaga usque ad
 fervores Athlanticæ oceani, tam innumerabiles
 populi, & tantarum gentium multitudines?
 Quàm variæ linguis habitu, tam vestibus & ar-
 mis, pitcium ritu & locustarum, & velut muscæ &
 culices conterebantur. **Ab** **que** notitia enim
 Creatoris sui, omnis homo pecus est. Nunc verò
 passionem Christi & resurrectionem ejus cuncta-
 rum gentium & voces & literæ sonant. Taceo de
 Hebræis, Græcis, & Latinis, quas nationes fidei *Joan. 19.*
 suæ in Crucis titulo Dominus dedicavit. Immor- *De ani-*
 talem animam & post dissolutionem corporis sub- *ma. mo-*
 sistentem, quod Pythagoras somniavit. Demo- *morali-*
 critus non credidit in consolationem damnatio- *nate ante*
 nis suæ; Socrates disputavit in carcere: Indus, *Christum*
 Perla, Gotthus, Ægyptius philosophantur. Bes- *incerta*
 sorum feritas, & pellitorum turba populorum, qui *sententia.*
 mortuos quondam inferis homines immolabant,
 stridorem suum in dulce Crucis fregerunt melos,
 & totius mundi una vox Christus est. Quid agi-
 mus anima? quo nos vertimus? quid primum
 assumimus? quid tacemus? Exciderunt ne tibi
 præcepta rhetorum? & occupata luctu, oppressa
 lacrymis, præpedita singultibus, dicendi ordinem
 non tenes? Ubi illud ab infantia studium litera-
 rum, & Anaxagoræ ac Telamonis semper lauda-

*Philoso-
phorum
consolati-
onem scri-
pta,*

*Exempla
philoso-
phorum
se in lu-
ctu con-
solati-
um.
Exempla
Romano-
rum,*

*Cajos.

*De con-
solatione
Christia-*

ta sententia: *SCIRE* B A M me genuisse mortales
Legimus Crantorem, cujus volumen ad con-
vendum dolorem suum sequutus est Cicero
tonis, Diogenis, Clitomachi, Carneadis, Pe-
donij ad sedandos luctus opuscula percutamus
qui diversis ætatibus diversorum luctum vel
bris, vel epistolis imminuere sunt cotti, ut et
si nostrum areret ingenium, de illorum posset
tibus irrigari. Proponunt innumerabiles vi-
ac maxime Periclem ac Xenophontem Socrate-
cum: quorum alter amissis duobus filijs coronatus
in concione differuit: alter cum sacrificans filium
in bello audisset occisum, deponens coronam de-
citur, & eandem capiti reposuisse postquam forti-
ter in acie dimicantem reperit concidisse. Quo-
memorem Romanos duces, quorum virtutibus
quasi quibusdam stellis, Latine micant historia
Pulvillus capitolium dedicans, mortuum, ut nati-
tiabatur, filium subito se iussit absente sepe-
L. Paulus septem diebus inter duorum exequijs
filiorum triumphans urbem ingressus est. Præte-
mitto Maximos, Catones, Gallos, * Pisones,
Brutos Scævolas, Metellos, Scauros, Marios,
Crassos, Marcellos, atque Aufidios: quorum non
minor in luctu, quam in bellis virtus fuit, & quo-
rum orbitates in consolationis libro Tullius ex-
plicavit: ne videar potius aliena, quam nostra
quæsisse. Quanquam & hæc in suggillationem
nostri breviter dicta sint, si non præstet fides quod
exhibuit infidelitas.

Igitur ad nostra veniamus. Quicquid de scri-
pturis super lamentatione dici potest, in eo libro
quo Paulam Romæ consolati sumus, breviter ex-
pli

plicavimus. Nunc nobis per aliam semitam ad
 eundem locum perveniendum est, ne videamur
 praecepta & abelita quondam calcare vestigia.
 Scimus quidem Nepotianum nostrum esse cum
 Christo, & sanctorum mixtum choris: quod hic
 nobiscum eminus rimabatur in terris, & asti-
 matione quærebat, ibi videntem cominus dicere:
 Sicut audivimus, sic & vidimus, in civitate Dei
 nostri. Sed desiderium absentia ejus ferre non
 possumus: non illius, sed nostram vicem dolentes.
 Quânto ille felicior, tanto amplius nos indolere,
 quod tati caremus bono. Flebant & sorores La-
 zarum, quem resurrecturum noverant. Et ut ve-
 ros hominis exprimeret affectus, ipse Salvator
 ploravit quem resuscitaturus erat. Apostelus
 quoque ejus, qui dixit: Cupio dissolvi, & esse cum
 Christo. Et alibi: Mihi vivere Christus est, & mor-
 ti lucrum, gratias agit, quod Epaphras de mortis
 sibi vicinia redditurus sit, ne haberet tristitiam
 super tristitiam, non incredulitatis metu, sed de-
 siderio charitatis. Quânto magis tu, & avuncu-
 lus, & Episcopus: hoc est, in carne & in spiritu pa-
 ter, doles abesse viscera tua, & quasi à te divulsa
 suspiras? sed obsecro, ut modum adhibeas in do-
 lore, memor illius sententia: **Næ Quid Ni-
 mis.** Obligatoque parumper vulnere, audias
 laudes ejus, cujus semper virtute lætatus es. Nec
 doleas, quod talem amiseris: sed gaudeas, quod
 talem habueris. Et sicut hi, qui in brevi tabella
 terrarum situs pingunt, ita in parvo isto volumine
 cernas adumbrata, non expressa signa virtutum,
 suscipiasque à nobis non vires, sed volunta-
 tem.

Scio

na ca-
pienda.

Pf. 47.

Ioan. II.

Christus
& Paulus
mortuos de-
flect.

Phil. 1.

Phil. 2.

Scio, quod nolueris amorem in te civitatis probare, & affectum patriæ magis quæsisse in prosperis. Sed huiusmodi officium in bonis iudicium est, in malis gratius. Iota hunc civitatis, quæ ta planxit Italia, corpus terra suscepit: ante Christo reddita est. Tu nepotem quærebas. Tu ecclesia sacerdotem. Præcessit te successor tuus. Quod tu eras, ille post te iudicio omnium meretur. Atque ita ex una domo duplex pontificatus egressa est dignitas: dum in altero gratulatus est, quod tenuerit: in altero moror quod rapuerit, ne teneret. Platonis sententia est, omnem sapientiam vitam, meditationem esse mortis. Laudant hoc philosophi, & in cœlum usque ferunt. Sed multò fortius Apostolus: Quotidie, inquit, morior per vestram gloriam. Aliud est enim cenari, aliud agere: aliud vivere moriturum, aliud mori victurum. Ille moriturus ex gloria est: ille moriturus semper ad gloriam. Debemus igitur & nos animo præmeditari, quod aliquando futurum est, & quod velimus nolimus; abesse longum non potest. Nam si non gentos vitæ excederemus annos, ut ante diluvium vivebat humanum genus, & Mathusalem nobis tempora donarentur, tamen nihil esset præterita longitudo, quæ esse desisset. Etenim inter eum, qui decem vixit annos, & eum, qui mille, postquam idem vitæ finis advennerit, & irrecusabilis mortis necessitas, transitum omne tantumdem est: nisi quod senex magis onustus peccatorum fasce proficiscitur. Opus est, ut quæque dies miseris mortalibus ævi præter fugit, subeunt morbi, tristi que senectus. Et labere

NAVIVS. & dura rapit inclementia mortis, Navius Po

Pita sapientis.

2. Cor. 13.

Gen. 5.

Pati, inquit, necesse est multa mortalem mala. Unde & Niobam, quia multum fleverit, in lapidem & ceteras bestias commutatam fixit antiquitas, Et Hesiodus natales hominum plangens, gaudet in funere. Prudenterque Ennius: Plebes, ait, in hoc Regi antè stat. ludo: licet lacrymare plebi, Regi honestè non licet. Ut Regi, sic Episcopo, imò minus Episcopo, quàm Regi. Ille enim in nolentibus præest, hic volentibus: ille terrore subjicit, hic servituti donatur: ille corpora custodit ad mortem, hic animas servat ad vitam. In te oculi omnium diriguntur: domus tua & conversatio quasi in specula constituta, magistra est publica disciplina: qui quid feceris, id sibi omnes faciendum putant. Cave ne committas, quod aut qui reprehendere volunt, dignè lacerassi videantur: aut qui imitari, cogantur delinquere. Vince quando potes, imò pluriquam potes, mollitiem animi tui: & ubertim fluentes lacrymas reprime. Ne grandis pietas in nepotem apud incredulas mentes, desperatio putetur in Deum. Considerans est tibi quasi absens, non quasi mortuus, ut illum expectare, non amisisse videaris. Verùm quid ego medens dolori? quem jam reor & tempore, & ratione sedatum, ac non potius replico tibi vicinas Regum miseras, & nostri temporis calamitates, ut non tam plangendus sit, qui hanc luce cænerit, quàm gratulandum ei, qui de tantis malis evaserit? Constantius Arianae fautor hæreseos, dum contra inimicum paratur, & concitus fertur ad pugnam, in Mopsi viculo moriens, magno dolore hosti reliquit impetum. Julianus proditor

*Neobam**Hesiodus.**Ennius.**Episcopo-
rum ma-
nus.**Mors Cæ-
sarum mis-
seratus.*

○

ani-

animæ suæ, & Christiani jugulator exercitus
 Christum sensit in Media, quem primùm in Galia
 denegarat: diuinque Romanos propagare
Jovinianus. fines, perdidit propagatos. Jovinianus quidem
 tantùm Imperialibus bonis, scetore prunarum
 focatus interijt, ostendens omnibus quid sit
Valentinianus. magna potentia. Valentinianus vaitato genitro
 solo, & in patriam derelinquens, vomit
 sanguinis extinctus est. Hujus germanus Valens
Valens. Gotthico bello victus in Thracia, eundem locum
Gratianus. & mortis habuit, & sepulchri. Gratianus
 exercitu suo proditus, & ab obvijs urbibus
 receptus, ludibrio hosti fuit, cruentæque mor-
 vestigia parietes tui Lugdine testantur. Adole-
Valens. scens Valentinianus & penè puer, post fugam
adole- post recuperatum multo sanguine Imperium
scens. haud procul ab urbe fraternæ mortis conscia
 catus est, & cadaver exanime suspendio infame
 tum. Quid loquar de Procopio, Maximo, Euge-
 nio? qui utique dum rerum potirentur, terron-
 gentibus erant. Omnes capti stererunt ante ora
 victorum: & (quod potentissimis quondam
 ferrimum est) prius ignominia servitutis, quam
 hostili mucrone confossi sunt. Dicat aliquis: Re-
 gum talis conditio est, feruntque summos fulge-
 ra montes. Ad privatas veniam dignitates: nec
 de his loquar, qui biennium excedunt. Atque
 cæteros præmittam, sufficit nobis trium nup-
Magi- consularium diversos exitus scribere. Abundantius
stratus egens Pivunte exultat. Ruffini caput
sapè mi- Constantinopolim gestatum est, & abscissa manu
ser: & dextera, ad dedecus insatiabilis avaritiæ: ostiat
abjcti.

stipem mendicavit. Timasius præcipitatus re-
 pente de altissimo dignitatis gradu, evasisse se
 putat, quod Absa vivit inglorius. Non calamita-
 tes miserorum, sed fragilem humanæ conditionis
 narro statum. Horret animus temporum nostro-
 rum ruinas persequi. Viginti & eo amplius anni
 sunt, quod inter Constantinopolim & Alpes Ju-
 lias quotidie Romanus sanguis effunditur. Schy-
 thiam, Thraciam, Macedoniam, Dardaniam, Da-
 ciam, Thessalonicam, Achaiam, Epiros, Dalma-
 tiam, cunctasque Pannonias, Gottus, Sarmata,
 Quadus, Alanus, Huni, Vandali, Marcomanni
 vastant, trahunt, rapiunt. Quot matronæ, quot
 virgines Dei, & ingenua nobiliaque corpora, his
 belluis fuere ludibrio? Capti Episcopi, interfecti
 Presbyteri, & diversorum officia Clericorum:
 SUBVERSÆ Ecclesiæ, ad altaria Christi stabu-
 lari equi. Martyrum effossæ reliquæ. Ubique lu-
 gus, ubique gemitus, & plurima mortis imago.
 Romanus orbis ruit: & tamen cervix nostra ere-
 cta non flectitur. Quid putas nunc animi habere
 Corinthios, Athenienses, Lacedæmonios, Arca-
 dias, cunctamque Græciam, quibus imperant bar-
 bari? Et certè paucas urbes nominavi, in quibus
 olim fuere regna non modica. Immanis ab his
 malis videbatur Oriens, & tantum nuntijs con-
 sternatus. Ecce tibi anno præterito ex ultimis
 Caucasii rupibus immissi, in nos non jam Arabiæ,
 sed septentrionis lupi, tantas brevi provincias
 percurrerunt. Quot monasteria capta? Quantæ
 fluviorum aquæ humano cruore mutatae sunt?
 Obsessa Antiochia, & urbes reliquæ, quas Hælys,

*Quærenti
 perturbatio
 atate
 Hierony-
 mi.
 Quas
 clades &
 persecu-
 tiones su-
 stinuerit
 Ecclesia
 Hierony-
 mi tem-
 pore.*

Cylnus, Orontes, Euphratesque præterflunt
 tracti greges captivorum. Arabia, Phœnice, Pe-
 lœtina, Ægyptus timore captivæ. Non, mille
 linguæ centum sint, oraque centum, Ferrea
 omnia pœnarum percurrere nomina possim. Ne-
 que enim historiam proposui scribere, sed no-
 stras breviter flere miseras. Alioquin adhuc me-
 ritò explicanda, & Thucydides, & Salustius
 sint. FOELIX Nepotianus, qui hæc non videt,
 fœlix qui hæc non audit. Nos miseri, qui aut pati-
 mur, aut patientes fratres nostros tanta perspicimus.
 Et tamen vivere volumus, eosque qui
 carent, flendos potius quàm beatos putamus.

*Mandus
 iratum
 Deum nõ
 agnoscat.*

Olim offensum sentimus, nec placamus Deum.
 Nostri peccatis barbari fortes sunt. Nostri ve-
 tij Romanus superatur exercitus: & quasi nos
 hæc sufficerent cladibus, plus penè bella civilia
 quàm hostilis mucro consumpsit. Miseri Israe-
 lita, ad quorum comparisonem Nabuchodonosor
 servus describitur. Infœlices nos, qui tantum
 spericemus Deo, ut per rabiem barbarorum

*4. Reg. 19
 Exempla
 se ad Deũ
 verè con-
 verten-
 tum &
 vincen-
 tum.*

in nos ira defa viat. Ezechias agit pœnitentiam
 & centum octoginta quinque millia Assyriorum
 ab uno Angelo unâ nocte deleta sunt. Josaphat
 laudes Domini concinebat, & Dominus prola-
 dante superabat. Moyses contra Amalech non
 gladio sed oratione pugnavit. Si erigi volumus,
 prosternamur. Prò pudor: & stolidi usque ad
 credulitatem mens fugit. Romanus exercitus

*2. Pa. 20.
 Exod. 17.*

tor orbis & Dominus ab his vincitur, hos par-
 horum terretur aspectu, qui ingredi non valent.
 Qui si terram tetigerint, se mortuos arbitrantur
 &

non intelligimus Prophetarum voces : Fugient *Job 23.*
 mille uno persequente ? Nec amputamus causas
 morbi, ut mortibus pariter auferatur : statimque
 cernamus sagittas * pilis, tiaras galeis, caballos * telis.
 equis cedere. Excessimus consolandi modum, &
 dum unius mortem flere prohibemus, totius or-
 bis mortuos planximus. Xerxes ille Rex poten- *Xerxes.*
 tissimus, qui subvertit montes, maria constravit,
 cum de sublimi loco infinitam hominum multitu-
 dinem & innumerabilem vidisset exercitum: fletu
 se dicitur, quod post centum annos nullus eo-
 rum, quos tunc cernebat, superfuturus esset. O *De hu-*
 si possemus in talem ascendere speculam, de qua *mane vi-*
 universam terram sub nostris pedibus cerneret *te flagra-*
 mus : jam tibi ostenderem totius orbis ruinas : *litate &*
 gentes gentibus, & regnis regna collisa: alios tor- *calami-*
 queri, alios necari, alios absorberi fluctibus, alios *tate.*
 ad servitutem trahi : hic nuptias, ibi planctum :
 illos nati, istos mori : alios affluere divitijs, alios
 mendicare : & non Xerxis tantum exercitum, sed
 totius mundi homines, qui nunc vivunt, in brevi
 spatio defuturos. Vincitur sermo rei magnitudi-
 ne, & minus est omne quod dicimus. Redeamus
 igitur ad nos, & quasi e caelo descendentes, pauli-
 per nostra videamus Sentis- ne obsecro te, quan-
 do infans, quando puer, quando juvenis, quando
 robustæ ætatis, quando senex factus sis ? Quoti-
 die morimur ? quotidie commutamur : & tamen
 æternos nos esse credimus. Hoc ipsum quasi di-
 cto, quod scribitur, quod relego, quod emendo, de
 vita mea tollitur. Quot puncta notarij, tot meo-
 rum damna sunt temporum. Scribimus atque re-

scribimus, transeunt maria epistolæ, & scindunt
fulcum carinâ, per singulos fluctus ætatis nostræ
momenta minuuntur. Solum habemus lucra

Charitas quod Christi nobis amore sociamur. *Charitas*
virtus patiens est, benigna est, charitas non zelatur, non
2. Cor. 13. agit perperam, non inflatur, omnia sustinet, omnia
omnia credit, omnia sperat, omnia patitur. Charitas
nunquam excidit. Hæc semper vivit in corde: ob hanc
Nepotianus noster absens præsentis est, & per tanta
terrarum spatia divisos utraq; complectitur manu.
Habemus mutua obsequia charitatis. Jungamur spiritu,
stringamur affectu & fortitudinem mentis, quam beatus
Papa Chromatius ostendit in dormitione Germani, non
imitemur in filio. Illum nostra pagella decantat,
illum cunctæ literæ sonent. Quem corpore non
valemus, recordatione teneamus: & cum quo loqui
non possumus, de eo loqui nunquam desinamus.

